

ДЕСЕТО ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ” ГР.ПЕРНИК

Гр. Перник, кв. „Изток”, ул. „Клемент Готвалд” №2
Директор: тел: 67-08-50 Счетоводство: 67-09-50
Email: x_ou@abv.bg

Каузата „Омбудсман по правата на животните“ в X-то ОУ „Алеко Константинов“ – формиране на отговорност и активна гражданска позиция

Екипът на 10-то ОУ “Алеко Константинов”, гр.Перник се старее училището да има свой облик.Търсим форми и средства да бъдат привлечени учениците към разнообразни дейности и прояви, за да приемат училището като свой дом, да се чувстват добре, да им бъде приятно влизането в учебните часове.Ние се стареем образователната и възпитателната среда, да насърчава и подкрепя всяка личност в нейния стремеж към творческо и свободно личностно развитие.

Екипът извършва активна работа в следните насоки: утвърждаване на училището не само като образователен, но и като духовен и културен център;утвърждаване на училището като място за изява и развитие, като среда с творчески дух и заряд, сътрудничество и взаимопомощ; превръщане мечтите и желанията на учениците в предложения и решения; личностно развитие и подготовка на младия човек за социални изяви, диалог и сътрудничество върху основата на познаване и зачитане на човешките права и законите на демократичната държава;оптимизиране на превенцията на насилието и агресията сред учениците и утвърждаване на позитивни модели на поведение; подкрепя на изявата и развитието на даровити ученици.Специално място в работата се отделя на изграждане на емоционалната интелигентност и социалните умения в децата и учениците, което е най-важното условие за изграждане на интегрирана и пълноценна личност.

Нашата кауза,която ни вдъхнови е да учим децата на грижа и отговорност към животните.По този начин те развиват емпатия и умения да подкрепят беззащитни същества.В дългосрочен план целта е да се възпитаеме хора,които биха работили за превенция на бездомните животни и проблемите породени от това в обществото.

Предложението...

От началото на работата ми в училището като психолог имам отговорност за въвеждане на практики, свързани с работата относно развиване на емоционалната интелигентност на децата и учениците.След като три години

работим с класните ръководители с наръчника „Деца, родители и учители срещу езика на омразата“ получих невероятно предложение на Национален педагогически форум на БАН „Хуманност, хуманистика, хуманитаризъм“, където участвахме с колега с доклад за работата на училището ни. Конкретно предложението дойде от г-жа Дора Радева – образователен експерт. Тя предложи в нашето училище да започнем работа по модули от книжката „Близко за животните“ по проект на „Четири лапи“, „Децата се учат да защитават животните“.

Изненадах се много приятно от това предложение. Според мен то щеше да създаде възможност децата да развиват умения не само да разпознават и отреагират своите емоции, на което ги учехме до момента, но също така щяха да развият отговорност към толкова сериозният проблем с бездомните животни. Нещо повече – въвеждането на такива умения в децата ще работи в посока превенция на проблема с жестокостта и изоставянето на животни. Така предложението, което обсъдих веднага с ръководството на училището получи нашият утвърдителен отговор.

Парцелирането на отношението – към хора и към животни създава разпокъсаност във възприятието на децата към живота като цяло. Много често в обществото ни се противопоставя отношението на едните към другите, което създава чувство на обърканост в деца, с които съм общувала и разговаряла през годините. Те не си дават отговор на въпроса защо се малтретират животни след като те също дишат и имат емоции като нас и това влияе сериозно върху психиката им.

Идеята и работата с децата...

Идеята се прие с изненада и интерес, както от децата, така и от екипа. До момента не бе работено в тази посока и тази прекрасна възможност отвори пространство за творческа работа. Училището ни има стари традиции с дарения за Кастрационният комплекс в града, но работата през модулите от специално разработената книжка дава възможност за работа на много по-широк фронт – детайлно опознаване на това, как животните променят поведението си, как работят, как живеят, развива емпатия в децата. Една от целите е да се работи чрез въвеждане на познание в учениците за превенция на изоставяне на животните, за разпознаване на страданието им, за оказване на помощ чрез търсене на подходящи ресурси в общността.

Друг много важен аспект при работата в тези сесии е научаването на децата за това, как да спазват хигиена при отглеждане на животните, как да се предпазват от заболявания, какви ваксини са необходими.

При някои от модулите имаше и демонстрация на рентгенова снимка на която се виждаше сачма в крака на котка.Деца бяха запознати с опасността от стрелби както за животните, така и за хората, тъй като след рана от стрелба се развива и тетанус.След сесията децата направиха невероятни рисунки по темата.Оказа се, че не им е за първи път да се сблъскват с неприятни гледки с убити или отровени животни.Рисунките бяха трогателни. Една от тях показваше човек, който тръгва към зайче да го убие, а горе на небето / с лек контур / бе нарисувана убитата вече майка на зайчето, която от небето иска да го запази от човека с пушка....

След провеждане на сесиите с рисунките на децата се прави изложба в класа и всяко дете има възможност да сподели какво е нарисувало.

Във всеки клас децата участват и в ролеви игри, в които те изразяват емоции и чувства на животни, поставени в различна ситуация.Понякога класните ръководители помагат на децата да изработят маски и костюми за игрите.Емоциите, изживявани от всички ученици в класа са невероятни! Всеки иска да участва в игра и да преживее това, което е почувствало и животинчето, в чиято роля избира да влезе.Това е начин децата да опознаят и себе си, поставени в различни ситуации с животните – домашни или на улицата.

Родителите...

След всяко занимание по модулите даваме домашно за родители, което правим отдавна и при работата с наръчника „Деца, родители и учители срещу езика на омразата“. Въпросите са за съвместна работа с родителите в къщи, която цели да доразвие и затвърди пълноценната връзка деца – родители - училище.Това създава възможност децата да усетят свързаност и цялост, да почувстват че са в мрежа на подкрепящи се и подкрепящи ги възрастни.Родителите от своя страна се чувстват поканени като партньори в процеса на научаване и с удоволствие участват в съвместните домашни с децата си.

Изключително ценна беше подкрепата на майка на дете, която работи като ветеринарен лекар.По покана на екипа ни тя провежда някои от сесиите и непрекъснато отговаря на въпросите, които не свършват с часа, а „валят“ и в междучасието, докато децата са я заобиколили и трудно я пускат да си ходи.

Невероятно удоволствие изживяха децата, когато след поканата ми в един от часовете като втори водещ се включи студента Иван Василев, който завършваше ветеринарна медицина. Освен знанията, които им даваше след поставените въпросите на учениците той успя да ги предразположи да си разкажат преживявания, да споделят някои страхове, на които с него дадохме

обратна връзка как да се справят.Нямаше въпрос, на който да не бъде отговорено, дори тогава, когато някои имаха по 4-5 и повече въпроса.

Подкрепа от медии...

Вероятно впечатлени от работата ни по наръчника екип на сайт в града представи практиката ни, взета от групата на училището ни във фейсбук. Хората бяха възхитени от начина на изразяване на емоциите от децата чрез рисунките.

Подкрепа от РУО – гр.Перник...

Развълнувани сме от подкрепата, която г-жа Ваня Коканова – началник на РУО, гр.Перник даде на практиката ни. Направихме работна среща с нея и г-жа Дора Радева, на която споделихме идеята си за това, че имаме желание да презентираме резултатите от работата си по книжката „Близо до животните“ пред директори и колеги от Област Перник, с предложение да я приложат в работата по училища и детски градини. Дълбоко сме убедени, че инвестирането на експертен потенциал, желание и енергия за въвеждане на емоционални компетентности и социални умения у учениците и чрез тази методика ще докосне и възрастните, които са заключили дълбоко себе си и са обезверени за промяна.

- Чрез този начин на работа - през модули, свързани с животни децата се отпускат максимално да споделят, да питат, да се изразяват.Те споделяха дори неща, които нямат пряко отношение по модулите, но които касаят техните емоционални преживявания и страхове, задържани и неотреагирани до момента.

- Учениците се почувстваха свободни да изразяват своя гняв към лошите възрастни, които убиват или тровят животни.Както се оказа те не са споделяли пред никой друг тези свои впечатления от реални случки.Този гняв намери начин да бъде изразен, да бъде чут в едно защитено пространство.Така става възможно да се идентифицираха деца, с които впоследствие се работи индивидуално ако имат травматично преживяване, което до момента е било маскирано през друга симптоматика, която често знаем носи името „лошо дете“.

- Чрез модулите се разкриват неразрешени вътрешни конфликти в децата, които водят до объркване и нарастващо напрежение поради липса на споделяне.

- При продължителна работа с методиката децата развиват емпатия и състрадание и така става възможно да бъдат сензитивирани по проблема, който е все още нерешен от обществото ни.

- Тези деца, които нямат животни се заразяват от останалите, които разказват весели случки за техните домашни любимци и проявяват желание да си вземат

или да спасят животинче.Така става възможна промяна и на възрастните, които живеят с детето

- Някои деца и ученици разкриват страхове, за които говорят за първи път, което дава възможност да се освободят от притеснението да питат. Така те получават шанс за отговор и варианти за справяне или насочване към подходящ вид подкрепа.

- При деца с неблагоприятна семейна ситуация излиза невъзможността да контролират емоциите си, макар и положителни спрямо домашните любимци.Тази ценна обратна връзка към родителите и обратно – от тях към нас, специалистите създава благоприятни условия за навременно разпознаване на потиснати емоции в тези деца и инициране на индивидуална работа с тях.

Работата през тези модули разкрива много ясно емоционалните потребности в децата.Това е причината, поради която дълбоко съм убедена, че може да служи на нас специалистите да улавяме навреме скритите иначе сигнали на страдание и така да съумяваме съвместно с родителите да подкрепяме личността на детето в трудните етапи от развитието му.

Благодарение на тази практика научихме, че децата имат в себе си много видяни неща, трудни за преживяване неща, но те избират как, кога и на кого да ги разкрият.Те разпознават безпогрешно тези хора, това пространство и този момент, в който могат да го направят и тогава ние виждаме, че те всъщност...отдавна са били готови за това.От нас се иска да бъдем пристана, в който те пускат своята котва на доверие.

НАДГРАЖДАМЕ...

На 21.06.2021г организирахме събитието „Добротата я има в сърцата“, на която бе избран и Омбудсмана за правата на животните за X-то основно училище „Алеко Константинов“, гр.Перник - Антонио Бисеров. Деца и родители дефилираха с домашни любимци, с което показаха как се чувстват животните, които получават обич и грижа.

Регулярни са и посещенията в приюти за бездомни животни, координирани от ученическия съвет и класни ръководители. При тези посещения деца, родители и учители общуват с животните и ги разхождат. Един от най-важните резултати след участие на ученическия съвет в организиране на изброените дейности е запознаване на всички класове от училището със Закона за защита на животните, разработен от г-жа Дора Радева и Мадлена Гиздова, в съответствие с конкретния възрастов диапазон на учениците.

Дългогодишната кауза „С грижа за животните“ на Х-то ОУ, „Ал.Константинов“ привлича все повече партньорства.На събитието, което организира екипът и децата ни на 27.10.22г под надслов „Аз съм Лодка, аз съм Работарко“ директора на ОДК, гр.Перник- г-жа Татяна Китанова изрази възхищението си и пое ангажимента с екипа си за кариерно консултиране към ОДК да надгради каузата.

На 22.11.22г в ОДК, гр.Перник се състоя невероятното събитие „С грижа за животните“ на което бяха представени всички професии, свързани с грижа за животните.Присъстваха много деца, доброволци и ветеринари.Те споделиха с децата как работят, какви трудности срещат и как всеки гражданин може да се включи с подкрепа.Въпросите от децата на гр.Перник бяха безброй.В залата влезе и спасено куче, чиято история разказаха доброволци от приюта.Това предизвика невероятно щастие и възторг в децата!

Думата бе дадена на екипа на нашето училище. Етапите в работата ни за тази кауза представи г-жа Аделина Иванова – психолог в училището. Омбудсманът за правата на животните от нашето училище Антонио Бисеров изрази благодарност за партньорството и посъветва децата къде да се обадят , когато видят безпомощно животно.На всички деца бе предоставена възможност да участват в три творчески ателиета чрез направа на макети: „Ферма“, „Приют за животни“ и „Аквариум“.Нашето училище работи с три екипа от следните класове: 4“г“ клас с класен ръководител г-жа Роси Цветкова, 7“в“ клас с класен ръководител г-жа Цв.Руменова и 7“г“ клас с класен ръководител г-н Людмил Йорданов.

Благодарност и респект към двете директорки, чиято работа показва вдъхновение и даване път на каузи.! Това са г-жа Стефанова, директор на Х-то ОУ „Ал.Константинов“ и г-жа Татяна Китанова - директор на ОДК, Перник,която преди всичко е невероятен творец! Моделът на партньорството в тази хуманна кауза се разраства, надгражда и се въвличат още много деца, колеги, експерти! Благодарности на екипа на ЦПЛР-ОДК Перник в лицето на Мария, Десислава, Рени и Елизабет!

Вдъхновените думи на г-жа Китанова към нас бяха: “Всички Вие, нашите партньори, сте като другата ръка на едно тяло! Без Вас не можем да постигнем важните неща за децата ни!

Златната партньорска щафета продължи като ОДК ПЕРНИК-ЦПЛР-Център за кариерно консултиране ни поканиха и в Радомир на среща за представяне на професиите,свързани животните,каквато имаше и в ОДК ПЕРНИК.Имаше деца от града и селата.Антонио беше приет чудесно и опита ни с проекта за животните също.Г-н Марио Венчев подкрепи Антонио,който е негов ученик.Продължаваме работата с проект „Грижа за птиците“ с 1а клас, с класен ръководител г-жа Георгиева, с посещенията в приюти с г-жа Цветкова и

нейните ученици от 4г както и останалите колеги, деца и родители, които проявяват хуманно отношение към съдбата на беззащитните животни.

Партнирането с община Перник продължава с предстоящи срещи на омбудсмана по правата на животните и ученическия съвет, където кмета г-н Владимиров ще бъде наш домакин.

Аделина Иванова - психолог